

REZUMAT

Volumul are ca scop analiza recepției științifice (din partea cercetătorilor, folcloriștilor, antropologilor) și laice a publicațiilor folclorice din România în ultimul secol în contextul istoric-politic adecvat. Are în vizor acele mecanisme și rezultate ale istoriei cercetării care s-au reflectat în editarea volumelor, cercetări folclorice pe granița dintre sfera privată și publică – cercetări, publicări și recepție.

Am analizat trei mari perioade ale redacției volumelor folclorice maghiare din România având în vedere contextul politic, economic și instituțional: prima perioadă fiind situată între anii 1919–1947, a doua între anii 1948–1989, iar cea de a treia din 1990 până în zilele noastre. Studiile de caz urmăresc recepția publicațiilor folclorice în articolele, recenzii, interviurile și scrisorile din ziare și reviste – pe de o parte analizând contradicțiile, tensiunile dintre reprezentarea științifică și recepția locală, pe de altă parte luând în considerare aspectele pozitive privind transmiterea moștenirii culturale în formă scrisă, tipărită pe lângă forma orală și/sau în locul formei orale.

În primul capitol prezint contextul științific al cercetării, noțiunile, conceptele și cadrul teoretic, sursele prelucrate, metodele cercetării.

În capitolul II prezint acel cadru instituțional al editării volumelor folclorice din prima perioadă studiată (1919–1947) care au făcut posibil cercetarea, au determinat metodele, strategiile, finalitățile și publicarea rezultatelor în reviste și cărți, deasemenea prezint edițiile (volumele și revistele) perioadei respective. În vederea completării acestor date am conceput o listă a edițiilor (cărți, extrase, caiete științifice) folclorice maghiare din România din perioada studiată, această listă se regăsește în anexele volumului.

În capitolul III prezint cadrul instituțional, revistele reprezentative și ediția volumelor din a doua perioadă (1948–1989) a editurii folclorice maghiare din România, deasemenea sunt prezentate și acțiunile care au vizat culegerea creațiilor folclorice, concursurile privind aceste culegeri și rezultatele lor. Acest capitol are ca o completare o listă a publicațiilor folclorice maghiare din România, deasemenea o listă a volumelor traduse – folclorul altor popoare traduse în limba maghiară, folclorul maghiar tradus în limba română.

Capitolul IV cuprinde analiza recepției științifice a volumelor de basme populare din a doua perioadă a editurii folclorice maghiare din România (1948–1989) și trei studii de caz: primul prezintă și analizează dezbaterile legate de povești populare care au avut loc la sfârșitul anilor 1940 și începutul anilor 1950; cel de al doilea istoria recepției profesionale și locale a unei culegeri de basme din comuna Cireșoaia apărută în 1970; al treilea istoria recepției profesionale și locale a unei culegeri de basme din comuna Gornești, apărută în 1977.

Capitolul V cuprinde analiza recepției științifice a volumelor de balade populare din a doua perioadă a editurii folclorice maghiare din România (1948–1989) și studii de caz care prezintă și analizează recepția volumelor de balade populare apărute în anii 1970.

Capitolul VI are în vedere acele dezbateri din anii 1980 care au apărut în reviste și care au avut ca temă volumele folclorice, antropologice scrise pe tema folclorismului și memorialisticii.

În capitolul VII fac o prezentare sumară a schimbărilor survenite după 1989 în ediția volumelor folclorice maghiare în România.

Capitolul VIII prezintă patru studii de caz: primul relatează istoria recepției unui volum care are ca temă biografia și versurile unui folclorist autodidact din Viștea, al doilea istoria recepției unui volum de basme populare din Fizeșu Gherlii iar în ultimele două studii de caz încerc să dau răspuns la întrebarea: de ce poate să apară conflict între recepția locală și cea științifică în contextul cercetării folclorice și publicării rezultatelor acestei cercetări?

În prima perioadă a ediției volumelor folcloristice maghiare din România elita intelectuală a considerat publicațiile folclorice – culegerile de cântece populare, de basme, legende, balade, jocuri populare etc. – mai ales ca publicații ce modelează identitatea națională, locală și regională.

În perioada cuprinsă între 1948 și 1989 se poate vorbi despre o atitudine dublă față de folclor: pe de o parte se constată o frică de pierirea folclorului, de dispariția unor genuri folclorice (de ex. basme, balade populare); pe de altă parte se vorbește despre o schimbare, dezvoltare. În discursul dominat de valori ai cercetătorilor, locuitorii analfabeți, înapoiți ai „satului de odinioară” nu au cunoscut formele exigente ale divertismentului, recreerii, în consecință, prezentul este mult mai valoros ca trecutul. Însă satul de odinioară are o tradiție bogată de texte orale care poate fi pus în slujba revoluției culturale. Pe de altă parte, rolul social al folcloristicii în schimbare venea în ajutorul menținerii și construirii păcii și prieteniei între popoare. Trebuia scos în evidență caracteristicile naționale, locale, individuale a folclorului diferitelor popoare, deasemenea prin analize comparative și bazele comune ale acestora. Cercetătorii, reprezentanții vieții științifice pretindeau modernitatea teoriilor, metodelor, reînnoirea constantă.

După 1989, după restructurarea educației superioare și rețelei de cercetare, publicațiile folclorice s-au diferențiat în funcție de finalitățile cercetărilor și în funcție de publicul țintă.